

Stručni rad

UDK: 32:929Mahmutćehajić R.

Adnan ČIRGIĆ (Cetinje)

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje
adnan.cirgic@fcjk.me

Aleksandar RADOMAN (Podgorica)

aleksandar.radoman@fcjk.me
Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje

Boban BATRIĆEVIĆ (Cetinje)

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje
boban.batricevic@fcjk.me

ODLAZAK VELIKANA

In Memoriam: Rusmir Mahmutćehajić (1948–2026)

U Sarajevu je 6. aprila 2026. godine preminuo poznati bosanskohercegovački intelektualac, akademik i političar Rusmir Mahmutćehajić. U pitanju je jedna od najvažnijih ličnosti Bosne i Hercegovine rođenih u XX vijeku.

Mahmutćehajić je rođen u Stocu, u porodici koja je vjekovima pripadala stočanskoj eliti i ostavila duboka traga na njegovu veliku istoriju.

Iako je diplomirao, a potom magistrirao i doktorirao elektrotehniku te bio dekan Elektrotehničkoga fakulteta u Osijeku, Mahmutćehajić je za sobom

ostavio vrijedno prozno, književno-istorijsko, kulturološko, teorijsko i filozofsko djelo s brojnim političkim komentarima. Pripadao je generaciji koju je zapalo da brani opstanak bosanskohercegovačke države i njezina naroda. 1991. izabran je za potpredsjednika Vlade Republike Bosne i Hercegovine, a od 1992. do 1994. godine bio je ministar i jedna od vodećih ličnosti ratnoga rukovodstva. Razočaran u politiku dijela bosanskohercegovačkoga vođstva, prvo zbog smjene legendarnoga utemeljitelja Armije Republike Bosne i Hercegovine, generala Sefera Halilovića, a potom i zbog načina na koji se bosanskohercegovačko nacionalno pitanje počelo razvijati, iz aktivnog bavljenja politikom povukao se 1994. godine.

Mahmutćehajić je još od svoje mladosti pokazivao veliko interesovanje za teoriju nacije i religiju. Zalagao se za nacionalni koncept modernoevropske misli po kojem naciju čini zajednica koja na teritoriji koju dijeli bira vlast na parlamentarnim izborima. U takvome je konceptu vidio i budućnost Bosne i Hercegovine, budući da je njegov pristup omogućavao da govori o muslimanima, pravoslavicima i katolicima bosanskoga naroda. Zbog toga je često znao biti kritikovan, iako se njegov patriotizam, posvećenost religiji i pripadnost bošnjačkome narodu nikada nijesu mogli osporiti. Naročito ne zbog činjenice da je tokom 80-ih godina XX vijeka bio dio patriotskih udruženja koja su zbog agresivne politike UDB-e i velikosrpskoga pritiska morale raditi u ilegali. Bio je i veliki podržavalac palestinske nezavisnosti i kao mladić pokušao pristupiti Arafatovu PLO-u.

Iako kraj rata u Bosni i Hercegovini nije sačekao u Vladi, dao je nemjerljiv doprinos nezavisnosti i opstanku Bosne i Hercegovine te odbrani od udruženoga zločinačkog poduhvata i agresije na tu zemlju. Kao ministar energetike, rudarstva i industrije, odmah nakon početka agresije, što zbog međunarodnoga embarga koji Armiji Bosne i Hercegovine nije dozvoljavao da se naoružava, što zbog neopremljenosti bosanskohercegovačkih patriota, zahtijevao je da se na slobodnim i oslobođenim teritorijama pokreće proizvodnja što je omogućilo nastavak borbe za nezavisnost Bosne i Hercegovine. Zbog njegova predanog rada na očuvanju suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine njegovu kuću i imanje u Stocu tokom rata spalio je HVO.

Nakon izlaska iz Vlade posvetio se promociji Bosne i Hercegovine kroz nauku, kulturu i religiju, najviše kroz Forum Bosnae, za čijega je predsjednika izabran 1997. godine. Ta je organizacija tokom posljednje tri decenije bila jedna od najplodnijih naučno-kulturnih inicijativa u regionu u afirmaciji međuetničkoga i međureligijskoga dijaloga, a preko nje je izvršen i veliki dio obnove kulturnoga nasljeđa u Bosni i Hercegovini koje je stradalo u ratu. U okviru Foruma Bosnae izuzetan je doprinos dao osvjetljavanju srednjovjekovne bosanske književnosti i pismenosti, pa je zahvaljujući njegovoj viziji i upornosti

nakon rata objavljena pred rat pripremljena izuzetna monografija Herte Kune *Srednjovjekovna bosanska književnost*, a mlađe je filologe okupljao i usmjeravao na priređivanje i objavljivanje vrijednih bosanskih srednjovjekovnih rukopisa. Problemima bosanske tradicijske kulture posebnu je pažnju posvetio u monografiji *Tajna Hasanaginice* koja je doživjela tri izdanja, od kojih je posljednje publikovano na Cetinju, u izdanju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost 2024. godine. Bavio se i pitanjem ideoloških slojeva i recepcije djela Iva Andrića, iščitavajući ga u najboljim tradicijama metaistorije.

U svojim interesovanjima Mahmutćehajić je posebno mjesto uvijek imao za Crnu Goru. Kao njegovi prijatelji o tome možemo posvjedočiti iz njegovih kazivanja. Rusmir Mahmutćehajić je uviđao da između crnogorskoga i bosanskoga nacionalnog pitanja postoje brojne poveznice i prožimanja. Isti neprijatelji, isti negatori, slična istorijska iskustva i izazovi. Po njegovim riječima, za crnogorsko nacionalno pitanje posebno se zainteresovao tokom svoga boravka u Titogradu početkom 80-ih, kad je u izlogu naišao na kultnu knjigu revolucionara Sava Brkovića o crnogorskoj naciji, knjigu koju će CK pod uticajem bjelaško-srpske linije iz Beograda žigosati kao svetogrđe. Razumijevanje problema crnogorske nacije uticalo je na Mahmutćehajića da bude veliki prijatelj Crne Gore i podržavalac njezina suverenizma i građanskoga uređenja afirmišući crnogorstvo kao ključno obilježje identiteta crnogorskih građana bez obzira na njihovo nacionalno samoodređenje. Bio je čest i drag gost na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost, više puta učesnik Cetinjskoga foruma i drugih manifestacija koje je FCJK organizovao, poput međunarodnoga naučnog simpozijuma „Tradicijske kulture Balkana – povodom 250 godina od objavljivanja Hasanaginice“ oktobra 2024. godine, u okviru kojeg je promovisana i njegova knjiga *Tajna Hasanaginice*. Osobita nam je čast što se među autorima čije je knjige objavio FCJK nalazi i ime Rusmira Mahmutćehajića. Branio je našu instituciju kad je bila napadana. Od crnogorskih gradova posebno je cijenio Cetinje, ne samo zbog njegove antiratne uloge 90-ih već i zbog ličnoga prijateljstva s porodicom Poček.

Tokom višegodišnjega prijateljstva i susreta s Rusmirom moramo naglasiti da smo imali čast učiti od toga velikog čovjeka koji je 2023. godine postao član Evropske akademije nauka i koji je do posljednjega trena disao za dvije stvari: za nauku i za svoju Bosnu i Hercegovinu.